

УДК 338.439

Л. П. Рогатіна,
к. політ. н., Одеська національна академія харчових технологій

ОЦІНКА ВПЛИВУ ФАКТОРІВ МАКРОСЕРЕДОВИЩА НА РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

L. Rogatina,
Candidate of Political Sciences, Odessa National Academy of Food Technologies

ESTIMATION OF THE EFFECT OF MACROECONOMIC FACTORS TO AGRICULTURAL
ENTERPRISES DEVELOPMENT

У статті систематизовано фактори впливу на розвиток сільськогосподарських підприємств, проведено факторний аналіз економічних факторів макросередовища на розвиток аграрного сектору України, визначено рівень сприятливості макроекономічного середовища, здійснено прогнозування економічних тенденцій у розрізі релевантних чинників та напрями їх впливу на розвиток агробізнесу у стратегічній перспективі.

The factors which influence the development of agricultural sector have systematized, a factor analysis of macroeconomic influencing on the development of the agricultural sector of Ukraine have been done, the level of the favorable macroeconomic environment has determined, economic trends in the context of relevant factors and their impact on agribusiness development in the strategic perspective.

Ключові слова: сільськогосподарські підприємства, аграрний сектор, макросередовище, інвестиційні фактори, фінансові фактори, ринкові фактори, прогнозування.

Key words: agricultural enterprises, agrarian sector, macro environment, investment factors, financial factors, market factors, forecasting.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Аграрний сектор є одним з найважливіших складників економічної системи, ефективність його розвитку визначальним чином впливає на досягнення стратегіч-

них цілей економічного розвитку держави, стабільне функціонування та забезпечення продовольчої безпеки. В умовах постійних змін зовнішнього середовища актуальності набувають проблеми формалізованої оцін-

ки факторів, що формують макросередовище розвитку означеної сфери як важливої складової прогнозування та розробки ефективних цільових програм.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Проблеми розвитку аграрних підприємств та всебічний аналіз факторів, що впливають на їх функціонування в сучасних реаліях вітчизняної економіки аналізуються вітчизняними науковцями, серед яких: Кирилов Ю.Є., Павлова Г.Є., Готра В.В., Прунцева Г. та багато інших.

Водночас недостатньо дослідженими на даний час залишаються проблеми оцінки впливу економічних факторів макросередовища на розвиток аграрних підприємств. У контексті формування економічної бази для розроблення стратегічних прогнозів розвитку аграрного сектору такий аналіз матиме вагоме прикладне значення, що визначає мету та цілі цього дослідження.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою написання статті є систематизація та формалізована оцінка впливу економічних факторів макросередовища на розвиток аграрного сектору в Україні.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Формування й реалізація стратегії розвитку агропромислового комплексу із врахуванням продовольчого забезпечення передбачає дослідження релевантних факторів, що впливають ефективність функціонування даного сектору на макрорівні. У зв'язку з цим виникає необхідність проведення робіт щодо їх групування за різними ознаками, ранжування за ступенем впливу, виявлення напрямку та тенденцій впливу даних факторів на стан та функціонування агропромислового комплексу.

Отримана інформація дозволить побудувати факторну модель розвитку агропромислового комплексу, виявити сильні та слабкі сторони а також можливості і загрози у сфері продовольчого забезпечення з особливостей сучасного етапу розвитку національної економіки.

Аналіз наукових джерел засвідчує, що наразі немає єдиного підходу до класифікації та оцінки факторів розвитку аграрних підприємств на макрорівні. Різноманіття підходів пояснюється широкою сферою чинників, що впливають на розвиток агропромислового комплексу в цілому та аграрних підприємств за окремими видами економічної діяльності.

Так, Кирилов Ю.Є. розглядає фактори впливу на конкурентоспроможні вітчизняного АПК, виділяючи серед них: глобальні, державні та локальні чинники [2]

Цікавим є підхід Павлової Г.Є., яка виділяє такі ознаки класифікації факторів агровиробництва [5]:

1. Залежно від ступеня керованості:

— невідчужимі впливу (політичні, інституційні і природно-кліматичні чинники);

— фактори, які частково піддаються регулюванню. Сюди відносяться еколого-економічні та соціальні фактори (структура земельних угідь, родючість ґрунтів, чисельність і структура сільського населення і ін.);

— фактори, що формуються під впливом суб'єктивних учасників господарських відносин в аграрній сфері: забезпеченість матеріально-технічними ресурсами, платоспроможність товаровиробників, функціонування продовольчого ринку, рівень кваліфікації кадрів, інноваційна активність.

2. Залежно від швидкості зміни:

— довгострокові (амплітуда змін яких має крок у 3 і більше років (політичні, соціальні, екологічні фактори);

— короткострокові — змінюються практично постійно (інформаційно-технологічні та виробничі фактори).

3. За ступенем прогнозованості:

— прогнозовані (виробничі та економічні);

— непрогнозовані (політичні, екологічні, соціальні, інформаційно-технологічні.

Такий підхід є корисним для відбору для прогнозованої моделі економічних чинників, що можуть бути змінені або частково покращені зусиллями регіональної спільноти.

У свою чергу Готра В.В. [1] розглядає фактори розвитку агросектору крізь призму його інвестиційного забезпечення, виокремлюючи: законодавче, інституційне та інформаційне забезпечення аграрної сфери та економічні умови (інфляційні процеси, рівень платоспроможного попиту, ставку банківського відсотку тощо).

Досліджуючи сучасні проблеми забезпечення продовольчої безпеки в Україні, Прунцева Г. виокремила такі рівні факторів: світовий рівень (розподіл продовольства в світі, рівень харчування населення країн, що розвиваються, природні та політичні катаклізми, війни), національний рівень (обсяги інвестування у розвиток аграрного сектору економіки, рівень державної підтримки, стимулювання інноваційної та інвестиційної діяльності тощо), регіональний рівень (рівень життя мешканців міст, сіл і селищ, демографічна ситуація, рівень інвестиційної привабливості регіонів тощо), суб'єкти господарювання (рівень технологічного оснащення виробників сільськогосподарської продукції, якість виробленої сільськогосподарської продукції, рівень собівартості продукції тощо) [6, с. 49].

На основі проведених досліджень, та враховуючи стратегічних підхід до оцінювання розвитку агросектору, нами запропоновано структурувати фактори його забезпечення на такі групи: фактори прямої дії (регіональні); фактори опосередкованої дії (макросередовище) та фактори внутрішнього впливу (мікросередовище).

На галузевому рівні розробляються програми сталого розвитку агропромислового комплексу, програми міжнародної науково-технічної співпраці; проводяться наукові дослідження у сфері галузевих інтересів; створюються законодавчі ініціативи щодо лобювання інтересів товаровиробників та експортерів галузі, формується мережа спеціалізованих навчальних закладів. Фактори галузевого рівня виступають вагомим об'єктом аналізу, оскільки формують потенціал видів економічної діяльності, що може бути використаний для передбачення та позиціонування галузей за різних прогнозів зміни фону.

Таблиця 1. Економічні фактори макросередовища сільськогосподарських підприємств

Групи показників	Показники	Характер впливу
Інвестиційні (І)	Прямі іноземні інвестиції в економіку України, млн. дол. США, I ₁	Відображають рівень привабливості країни для іноземних інвесторів. Відповідно, позитивна динаміка цього показника свідчить про нарощування можливостей сільськогосподарських підприємств по залученню іноземних капіталовкладень у власний розвиток
	Обсяг капітальних інвестицій, тис. грн, I ₂	Відображають можливості щодо створення, нарощення та модернізації матеріально-технічної бази підприємств
Ринкові (М)	Рівень доходів населення, тис. грн m ₁	Впливає на розміри внутрішнього ринку сільськогосподарської продукції
	Загальні обсяги експорту продукції, млн. дол. США, M ₂	Відображають стан та розвиток відносин країни з іноземними партнерами, позицію держави на світовому ринку. Відповідно, зростання цих показників свідчить про активізацію обміну товарами та послугами з іншими країнами, успішність глобалізаційних та інтеграційних процесів, що є позитивним сигналом для розвитку АПК
	Загальні обсяги імпорту продукції, млн. дол. США, M ₃	
Фінансові (F)	Ставка оподаткування прибутку підприємств, %, F ₁	Ставка оподаткування прибутку відіграє вагомую роль для розвитку підприємницького сектору
	Середній офіційний курс національної грошової одиниці до 1 дол. США (грн) , F ₂	Даний показник характеризує непряме котирування національної валюти та долара США. Зниження курсу національної валюти негативно впливає на рівень рентабельності сільськогосподарських підприємств з огляду на високу залежність від імпортованих енергоносіїв, добрив, техніки
	Облікова ставка НБУ, % F ₃	Являє собою ціну за рефінансування комерційних банків Національним банком України. Відповідно, її зростання приводить до зростання вартості кредитних коштів для юридичних та фізичних осіб, що тим самим ускладнює залучення зовнішніх фінансових ресурсів для розвитку сільськогосподарського підприємства

Джерело: систематизовано автором з використанням [3].

Роль регіональних органів влади полягає насамперед у створенні правових, інституційних та економічних умов, що максимально сприятимуть активізації розвитку сільського господарства та суміжних галузей регіону у заданому векторі відповідно до поставлених цілей.

На мікрорівні формується валовий регіональний продукт, створюються робочі місця, впроваджуються

наукові розробки в господарську практику. Кінцеві сукупні результати господарської діяльності підприємств визначають ефективність державної та регіональної стратегії. Саме тому вважаємо мікрорівень ключовим у забезпеченні розвитку регіону. Разом з цим, окремі суб'єкти господарювання не здійснюють суттєвого впливу на сценарії розвитку регіону, а виступають у ролі кінцевих виконавців сформованих за результатами про-

Таблиця 2. Економічні показники макросередовища сільськогосподарських підприємств

Період	Обсяги виробництва сільськогосподарської продукції, у постійних цінах 2010 року, млн. грн (Y)	Прямі іноземні інвестиції, млн. дол. (I ₁)	Капітальні інвестиції, млн. грн (I ₂)	Доходи населення, млн. грн (M ₁)	Загальні обсяги експорту товарів, млн. дол. США, (M ₂)	Загальні обсяги імпорту товарів, млн. дол. США (M ₃)	Середньорічна облікова ставка НБУ, % (F ₁)	Середній офіційний курс національної грошової одиниці до 1 дол. США (НБУ) (F ₂)	Оподаткування прибутку підприємств, % (F ₃)
2006	179605,8	16890	125254	472061	38368	45038,6	8,5	5,05	25
2007	184095,8	21607,3	188486	623289	49296,1	60618,0	8,4	5,05	25
2008	201564	29542,7	233081	856633	66967,3	85535,3	12	5,27	25
2009	197935,9	35616,4	151777	894286	39695,7	45433,1	10,3	7,79	25
2010	194886,5	39175,7	180575,5	1101175	51405,2	60742,2	7,8	7,93	25
2011	233696,3	43836,8	241286	1266753	68394	82608,2	7,8	7,96	23
2012	223254,8	49494,4	273256	1457864	68830,4	84717,6	7,6	7,99	21
2013	252859	53178,1	249873,4	1548733	63320,7	76986,8	7,25	7,99	19
2014	251427,2	53704	219419,9	1516768	53901,7	54428,7	12,5	15,7	18
2015	239467,3	40725,4	273116	1743979	38127,1	37516,4	22,5	23,8	18
2016	254640,5	36154,5	359216	2002383	36361,7	39249,8	18,9	27,3	18

Джерело: сформовано автором за [4; 7—9].

Таблиця 3. Кореляційна матриця впливу інвестицій на обсяги виробництва сільськогосподарської продукції

Показники	У	I ₁	I ₂
У	1		
I ₁	0,79	1	
I ₂	0,78	0,45	1

Джерело: розраховано автором.

Таблиця 4. Кореляційна матриця впливу ринкових факторів на обсяги виробництва сільськогосподарської продукції

Показники	У	M ₁	M ₂	M ₃
У	1			
M ₁	0,92	1		
M ₂	0,15	-0,002	1	
M ₃	0,01	0,32	0,95	1

Джерело: розраховано автором.

Таблиця 5. Кореляційна матриця впливу фінансових інструментів на розвиток аграрного бізнесу

Показники	У	F ₁	F ₂	F ₃
У	1			
F ₁	0,44	1		
F ₂	0,68	0,47	1	
F ₃	-0,93	-0,79	-0,53	1

Джерело: розраховано автором.

нозу стратегічних рішень. У зв'язку з цим, у процесі формування регіональної стратегії розвитку важливим є дослідження думки представників підприємницького середовища, на відміну від традиційного нав'язування рішень згори.

На макрорівні формуються загальні передумови для розвитку галузей національного господарства. Доцільно зазначити, що фактори макросередовища формують загальні умови для розвитку підприємств аграрного середовища в державі, що у свою чергу на прояв факторів інших рівнів. Визначальне місце серед факторів макросередовища належить саме економічним чинникам, оскільки їх стан, з одного боку, формує загальне економічне середовище розвитку аграрного ринку, а з іншого — є результатом ефективності економічної політики держави.

Аналіз сприятливості факторів макросередовища дозволить визначити перспективи розвитку агропромислового сектору та розробити відповідні стратегії. У процесі дослідження встановлено найбільш вагомні чинники, що впливають на розвиток сільськогосподарських підприємств (табл. 1).

У якості залежної змінної у процесі подальшого аналізу сприятливості факторів макросередовища обрано обсяги виробництва сільськогосподарської продукції, оскільки даний показник відображає сукупний

продукт сільськогосподарських підприємств на макрорівні.

Для проведення подальших досліджень, зібрано статистичні значення релевантних факторів за останні 10 років (табл. 2).

Для визначення ступеня та напрямку впливу окремих груп факторів проведено кореляційний аналіз. Результати аналізу наведено у таблицях 3—5.

Результати аналізу засвідчують тісний лінійний зв'язок між обсягами виробництва сільськогосподарської продукції та прямими іноземними інвестиціями (0,79), що можна пояснити зростанням ролі іноземних інвесторів у розвитку агропромислового комплексу України. Високий рівень залежності АПК спостерігається також від капітальних інвестицій (0,78), що вказує на значну роль техніко-технологічних факторів у розвитку сільськогосподарської та суміжних галузей. Отримані коефіцієнти вказують на правильність обраних факторів.

На основі проведеного аналізу встановлено тісний кореляційний зв'язок між обсягами виробництва сільськогосподарської продукції та доходами населення (0,92), що підтверджує переважну орієнтацію вітчизняного сільськогосподарського виробництва на внутрішній ринок. Разом з цим, встановлено, що не спостерігалось істотної залежності між обсягами сільськогосподарського виробництва та основними показниками

Таблиця 6. Прогнозні тенденції макрофакторів середовища сільськогосподарських підприємств

Показники	2016	2017	2018	2019
Прямі іноземні інвестиції, млн. дол.	36154,5	24960,44	34502,44	41394,71
Капітальні інвестиції, млн.грн	359216	147021	194850,3	214153,5
Доходи населення, млн.грн	2002383	2342788	2603098	2903455
Оподаткування прибутку підприємств, %	18	18	18	16
Середній офіційний курс національної грошової одиниці до 1. дол. США (НБУ)	27,3	27,9	30,3	31,2

Джерело: розраховано автором.

Таблиця 7. Аналіз тенденцій економічних факторів макросередовища сільськогосподарських підприємств

Групи показників	Показники	Середнє значення, $\bar{x}$	T ₀	Прогнозне (стандартизоване) значення $\bar{T}$		
			2016	2017	2018	2019
Інвестиційні (І)	Прямі іноземні інвестиції в економіку України, млн. дол. США, I ₁	38175,03	-0,5	-3,5	-1,0	0,8
	Обсяг капітальних інвестицій, тис. грн, I ₂	226849,2	5,8	-3,5	-1,4	-0,6
Ринкові (М)	Рівень доходів населення, тис. грн m ₁	1225811	6,3	9,1	11,2	13,7
Фінансові (F)	Ставка оподаткування прибутку підприємств, %, f ₁	22	2,2	2,2	2,2	3,8
	Середній офіційний курс національної грошової одиниці до 1 дол. США (грн), f ₂	11,07	-5,9	-5,9	-6,3	-6,5

Джерело: розраховано автором.

ми зовнішньої торгівлі протягом досліджуваного періоду. Наявність щільної кореляції між обсягами експорту та імпорту свідчить про можливу колінеарність досліджених факторів у регресійній моделі. У зв'язку з цим, вказані фактори вилучено із процесу подальшого регресійного аналізу.

Отримані у результаті проведених розрахунків дані вказують на високий рівень статистичної залежності між обсягами виробництва сільськогосподарської продукції та офіційним курсом національної валюти (0,68). Зниження курсу національної валюти призводить до підвищення обсягів виробництва сільськогосподарської продукції у вартісному вираженні, що, на нашу думку, є передусім наслідком інфляційних процесів. При цьому обернена лінійна залежність спостерігається між обсягами підприємницької діяльності в сільськогоспо-

дарській сфері та рівнем податків, що свідчить про вагомий роль фіскальних регуляторів у розвитку агросектору. У зв'язку з відсутністю вагомої залежності сільськогосподарського виробництва від облікової ставки НБУ на протязі досліджуваного періоду (0,44) та можливої колінеарності зі ставкою оподаткування прибутку (-0,79), цей фактор виключено з подальшого дослідження.

Таким чином, проведений кореляційний аналіз дозволив встановити перелік найбільш вагомих факторів макросередовища, що впливають на розвиток сільськогосподарських підприємств.

З метою визначення впливу обраних факторів на розвиток аграрного сектору України здійснено їх прогнозування на 2017—2019 роки за допомогою функції MS Excel "ТЕНДЕНЦИЯ" основі розрахункового періо-

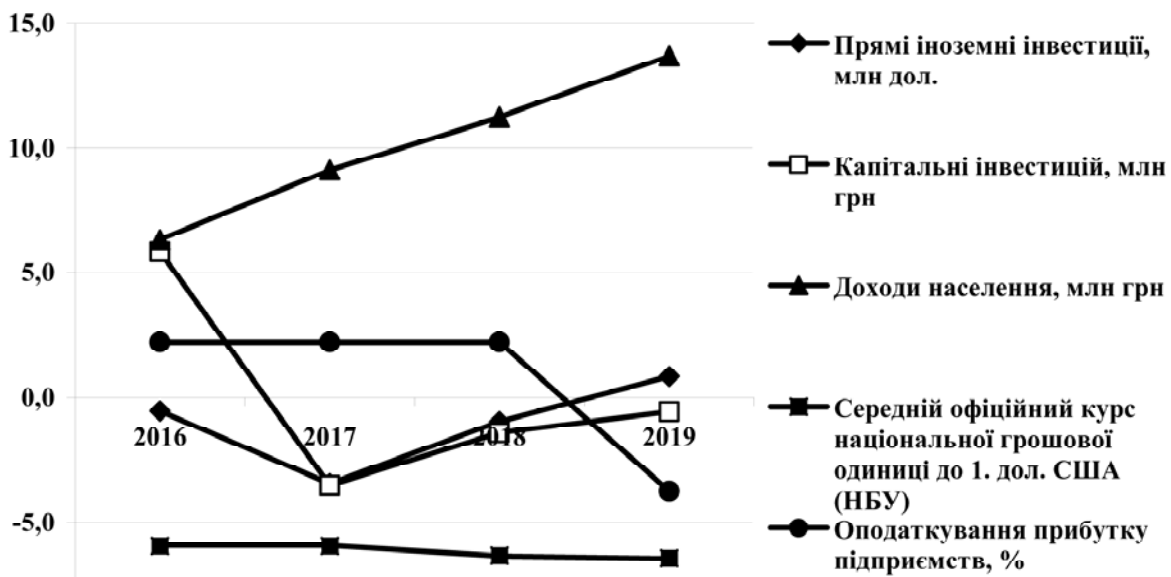

Рис. 1. Стандартизовані прогнозовані тенденції макросередовища

Таблиця 8. Результати регресійного аналізу впливу макроекономічних факторів на обсяги виробництва сільськогосподарської продукції

Фактори	Інвестиційні	Ринкові	Фінансові
Рівняння регресії	$Y = 97710,3 + 1,55 I_1 + 0,26 I_2$	$Y = -150446,1 + 0,156 M_1$	$Y = 406059,9 - 7947,7 F_1 + 7947,7 F_2$
Коефіцієнт множинної кореляції R	0,91	0,90	0,74
Коефіцієнт детермінації R ²	0,84	0,82	0,68
Перевірка істотності зв'язку (критерій Фішера), $F_{ст} > F_{кр}$	$F_{ст}=19,73$ $F_{кр}=18,88$	$F_{ст}=36,01$ $F_{кр}=35,70$	$F_{ст}=15,97$ $F_{кр}=15,52$

Джерело: розраховано автором.

ду з 2006 по 2016 рр. включно. При цьому, прогнозні значення фінансових факторів та прогнози доходів населення встановлено на основі фінансових прогнозів міністерства фінансів України [4]. Прогнозні показники наведено у таблиці 6.

Визначено середнє значення кожного показника на протязі досліджуваного періоду (та обчислено стандартизовані значення (T). Результати проведених розрахунків наведено у таблиці 7.

Отримані стандартизовані прогнозні значення тенденцій розвитку факторів відносно середнього значення є корисними для визначення ступеню турбулентності та сприятливості макросередовища у майбутньому, що є основою для побудови сценарних прогнозів (рис. 1).

За результатами проведених розрахунків встановлено, що найбільш негативний вплив на розвиток підприємств у період 2017—2019 року здійснюватиме зниження обсягів іноземних та капітальних інвестицій а також девальвація курсу національної валюти. Прогноз щодо розвитку інших факторів є переважно позитивним.

Наступним етапом сценарного прогнозування є визначення ступеню еластичності розвитку сільськогосподарських підприємств від дії аналізованих факторів. З цією метою проведено регресійний аналіз, результати якого наведено в таблиці 8.

На основі проведеного аналізу встановлено, що існує істотна залежність обсягів виробництва сільськогосподарської продукції від дії основних груп макроекономічних факторів. Про це свідчать: коефіцієнти множинної кореляції, що для всіх рівнянь становлять вище 50%; істотність зв'язків для всіх рівнянь відповідають критерію Фішера ($F_{ст} > F_{кр}$). За результатами проведеного кореляційно-регресійного аналізу можемо зробити такі висновки:

1. Група інвестиційних факторів впливає розвиток сільськогосподарських підприємств, зокрема згідно отриманого коефіцієнта детермінації ($R^2=84$), обсяги виробництва сільськогосподарської продукції на 84% можна пояснити дією цих факторів. Параметри регресії мають позитивне значення і вказують на пряму залежність між обсягами прямих іноземних і капітальних інвестицій та обсягами виробництва сільськогосподарської продукції. При збільшенні обсягів прямих іноземних інвестицій в економіку України на 1 млн дол.

США обсяги виробництва сільськогосподарської продукції зростають на 1,55 млн грн. Позитивний вплив на розвиток сільського господарства традиційно здійснюють обсяги капітальних вкладень, що пояснюється зростанням та підвищенням ефективності потужностей не тільки сільськогосподарських підприємств, а також і обслуговуючих галузей. Збільшення обсягів капітального інвестування в економіку на 1 млн грн опосередковано зумовлює зростання обсягів виробництва сільськогосподарської продукції на 0,26 млн грн.

2. Суттєвий вплив на розвиток сільськогосподарських підприємств справляє фактор доходів населення, про що свідчить отриманий коефіцієнт детермінації $R^2 = 82\%$. Параметр a_0 має від'ємне значення (-150446,1) і показує, яке б значення мала результативна ознака (обсяги реалізації сільськогосподарської продукції) за нульового значення факторної ознаки, тобто за $M_1 = 0$. Звідси можемо зробити висновок про те, що обсяг реалізації інноваційної продукції протягом досліджуваного періоду 2006—2016 рр. мав би від'ємне значення. При збільшенні рівня доходів населення на 1 млн грн обсяги реалізації сільськогосподарської продукції збільшуються в середньому на 0,156 млн грн.

3. Дослідження показали, що фінансові фактори макросередовища також суттєво впливають на рівень ділової активності в сільськогосподарському секторі. Про це свідчить отриманий коефіцієнт множинної кореляції ($R=74$). Параметри отриманого рівняння F_1, F_2 показують середню зміну показників обсягу виробництва продукції в залежності від окремих фінансових факторів. Встановлено, що девальвація національної валюти на 1 грн до 1 дол. США призводить до збільшення обсягів виробництва сільськогосподарської продукції на 6,05 млн грн. Це пояснюється експортною орієнтацією окремих галузей АПК та зростанням внутрішніх цін виробників. Позитивний вплив на сільськогосподарські підприємства здійснює також зниження оподаткування прибутку підприємств, оскільки вагома частина прибутку спрямовується у розвиток та капітальне інвестування.

ВИСНОВКИ

Проведений аналіз засвідчив високу залежність підприємств аграрного сектору від впливу інвестицій-

них, ринкових та фінансових факторів макросередовища. Таким чином, розвиток вітчизняного агробізнесу потребує посиленої уваги з боку державних структур у напрямку підвищення інвестиційної привабливості галузі, створення умов для пільгового кредитування та податкових пільг. Позитивним сигналом для стабільного розвитку агропромислових підприємств, як і інших сфер національного господарства, є підвищення доходів населення та розширення внутрішнього товарного ринку.

Література:

1. Готра В.В. Сучасний стан, фактори забезпечення та напрями активізації інвестиційної діяльності у сфері сільського господарства // Актуальні проблеми економіки. — 2015. — № 6 (168). — С. 114—121.
2. Кирилов Ю.Є. Концептуальні засади конкурентоспроможного розвитку аграрного сектору економіки України в умовах глобалізації / Ю.Є. Кирилов. — Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. — 420 с.
3. Маслак О.І. Зовнішнє середовище економічного потенціалу підприємства / О.І. Маслак, О.Д. Коноваленко, О.О. Безручко // Технологический аудит и резервы производства. — 2014. — № 3 (3). — С. 35—42.
4. Офіційний сайт міністерства фінансів України [Електронне джерело]. — Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/banks/nbu/refinance>
5. Павлова Г.Є. Критерії та фактори розвитку аграрного сектора економіки / Г.Є. Павлова // Агросвіт. — 2013. — № 4. — С. 9—12, с. 10.
6. Прунцева Г. Аналіз чинників розвитку аграрної сфери в контексті забезпечення продовольчої безпеки країни / Г. Прунцева // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. — 2015. — № 12 (177). — С. 48—53.
7. Статистичний щорічник України за 2010 рік / Державна служба статистики України. — К., 2010 р.,
8. Статистичний щорічник України за 2013 рік / Державна служба статистики України. — К., 2013 р.
9. Статистичний щорічник України за 2015 рік / Державна служба статистики України. — К., 2016 р.
10. Modeling of strategic control system in the context of sustainable development of enterprise / Marianna Stehnei, Inna Irtysheva, Ksenya Khaustova, Yevheniia Boiko // Problems and Perspectives in Management — LLC "Consulting Publishing Company" "Business Perspectives". — 2017. — № 3/15. — P. 212—223.
11. Іртищева І.О. Інвестиційне забезпечення економічного розвитку аграрного виробництва / І.О. Іртищева, І.Д. Бурковський // Економіка АПК. — 2005. — № 12. — 71—73.

References:

1. Hotra, V.V. (2015), "Present situation, factors of providing and directions of intensification of investment activity in the field of agriculture", Aktualni problemy ekonomiky, Vol.6 (168), pp. 114—121.
2. Kyrylov, Y. E. (2015), Kontseptualni zasady konkurentospromozhnoho rozvytku ahrarnoho sektora ekonomiky Ukrainy v umovakh hlobalizatsiyi [Conceptual principles of competitive development of the agrarian

sector of Ukraine's economy in the conditions of globalization], OLDI-PLYUS, Kherson, Ukraine.

3. Maslak, O. I. Konovalenko, O. D. and Bezruchko, O.O. (2014), "External environment of the economic potential of the enterprise", Technological audit and production reserves, Vol. 3, pp. 35—42.

4. Official website of the Ministry of Finance of Ukraine (2018), [online], available at: <https://index.minfin.com.ua/banks/nbu/refinance> (Accessed 28 January 2018).

5. Pavlova, H.Y. (2013), "Criteria and factors of development of agrarian sector of economy", Ahrosvit, Vol. 4, pp. 9—12.

6. Pruntseva, H. (2015), "Analysis of the factors of development of the agrarian sphere in the context of providing food security of the country", Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka, Vol. 12 (177), pp. 48—53.

7. State Statistics Service of Ukraine (2010), Statystychnyy shchorichnyk Ukrainy [Statistical Yearbook of Ukraine], Derzhkomstat, Kyiv, Ukraine.

8. State Statistics Service of Ukraine (2013), Statystychnyy shchorichnyk Ukrainy [Statistical Yearbook of Ukraine], Derzhkomstat, Kyiv, Ukraine.

9. State Statistics Service of Ukraine (2016), Statystychnyy shchorichnyk Ukrainy [Statistical Yearbook of Ukraine], Derzhkomstat, Kyiv, Ukraine.

10. Stehnei, M. Irtysheva, I. Khaustova, K. and Boiko, E. (2017), "Modeling of strategic control system in the context of sustainable development of enterprise", Problems and Perspectives in Management, vol.3/15, pp. 212—223.

11. Irtysheva, I.O. and Burkovskiy, I.D. (2015), "Investment providing of economic development of agrarian production", Ekonomik APK, vol. 12, pp. 71—73.

Стаття надійшла до редакції 09.02.2018 р.

www.dy.nayka.com.ua

Електронне фахове видання

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
удосконалення та розвиток

Виходить 12 разів на рік

Видання включено до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук з **ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ**

e-mail: economy_2008@ukr.net

тел.: (044) 223-26-28

(044) 458-10-73